

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

з дисципліни

«ЕКОНОМІКА ТРАНСПОРТНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ»

(для бакалаврів)

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2018

Підготовлено доцентом кафедри менеджменту та адміністрування
Л. О. Лопатенко

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту та адміністрування
(протокол № 9 від 28.04.17)

*Схвалено Вченою радою Навчально-наукового інституту менеджменту
економіки і фінансів (протокол № 2 від 03.05.17)*

Лопатенко Л. О. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни «Економіка транспортних перевезень» (для бакалаврів). – Київ: ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. – 35 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, тематичний план, зміст самостійної роботи з дисципліни «Економіка транспортних перевезень», вказівки до виконання контрольної роботи, варіанти контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2018
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2018

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів – один з основних засобів вивчення навчального матеріалу поза аудиторією.

Метою самостійної роботи є активізація систематичної роботи студентів, індивідуалізація навчання, підвищення якості засвоєння навчальної дисципліни.

Питання стосовно виконання запланованих завдань вирішується на консультаціях, які проводяться згідно з графіками, затвердженими кафедрою.

Підготовка фахівців високої кваліфікації передбачає не тільки вивчення загальноекономічних дисциплін, а й здобуття знань зі спеціальних економічних дисциплін. Однією з таких дисциплін є «Економіка транспортних перевезень», яка викладається для студентів спеціальності 6.030601 «Менеджмент» та фаховим спрямуванням «Транспортний менеджмент і логістика», «Менеджмент у системах автосервісу».

Метою викладання дисципліни є формування у студентів теоретичних та професійних знань в області економіки транспортних перевезень, необхідних для їх майбутньої практичної діяльності.

Завдання курсу полягає в оволодінні студентами основ економіки перевезень, в умінні визначати економічну ефективність прийнятих рішень, організаційно-технічних заходів, спроможності забезпечити ефективне використання матеріальних, фінансових і трудових ресурсів в умовах ринку.

Після вивчення дисципліни студент повинен **знати**:

- сутність основних економічних категорій: основні засоби, оборотні засоби, собівартість перевезень, тарифи, прибуток, рентабельність, фінанси підприємства, інвестиції тощо;
- основні напрями розвитку транспортної галузі за ринкових умов;
- пріоритетні напрями виробничої діяльності транспортних підприємств;
- роль інновацій у розвитку транспортної сфери;
- цінову політику та джерела фінансування транспорту за ринкових умов;
- методи оцінювання ефективності інвестицій у транспортну галузь;

- засоби економічного аналізу виробничо-господарської діяльності підприємств транспорту;

уміти:

- виконувати необхідні техніко-економічні розрахунки;
- застосовувати в техніко-економічних розрахунках математичні методи та обчислювальну техніку;

- розробляти та здійснювати заходи щодо підвищення ефективності перевезень, зниження собівартості, підвищення продуктивності праці, кращого використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів;

- здійснювати техніко-економічний аналіз, обґрунтовувати та вибирати технічні, економічні та організаційні рішення у межах своєї компетенції.

Дисципліна «Економіка транспортних перевезень» вивчається шляхом читання лекцій та проведення практичних занять, а також самостійної роботи студента.

Міждисциплінарні зв'язки. Попередньо визначаються такі фундаментальні і професійно-орієнтовані дисципліни, як «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Основи менеджменту», «Операційний менеджмент», «Маркетинг», «Основи транспортної системи України», «Економіка підприємств», «Вища та прикладна математика».

Курс закладає фундамент для вивчення інших дисциплін, пов'язаних з галузевою специфікою спеціальності та спеціалізації.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

дисципліни

«Економіка транспортних перевезень»

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
	Змістовий модуль I. Основні економічні категорії транспортних перевезень
1	Транспорт, його призначення, особливості перевезень різними видами транспорту
2	Основні засоби підприємств транспорту (за видами)
3	Оборотні засоби підприємств транспорту (за видами)
4	Продуктивність праці на підприємствах транспорту (за видами)
5	Кадри транспортних підприємств. Особливості структури кадрів (за видами транспорту)
6	Оплата праці на підприємствах транспорту
7	Собівартість транспортних послуг (за видами транспорту)
	Змістовий модуль II. Показники ефективності транспортних перевезень
8	Дохід, прибуток, рентабельність підприємств транспорту (за видами)
9	Ціноутворення на транспортні послуги (за видами транспорту)
10	Фінанси підприємств транспорту (за видами транспорту)
11	Якість транспортних послуг та економічна ефективність її підвищення (за видами транспорту)

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

з дисципліни

«Економіка транспортних перевезень»

I. Успішність підготовки до практичних занять і складання іспиту значною мірою залежить від організації самостійної роботи. Ґрунтовне засвоєння програмного матеріалу потребує опрацювання кількох літературних джерел, наведених у списку рекомендованої літератури. Для здійснення самостійної роботи студентам рекомендується ознайомитись з нормативно-правовою базою та навчально-методичною літературою, перелік якої наведено у списку літератури, а також публікаціями періодичних видань.

При вивченні навчального матеріалу необхідно використовувати звіти підприємств та інші джерела економічної інформації, аналізуючи зміни показників за методикою, поданою у підручниках.

Самостійна робота з навчальної дисципліни «Економіка транспортних перевезень» включає:

- письмове виконання контрольних робіт (для студентів заочної форми навчання). Контрольна робота є комплексним завданням, в якому містяться чотири теоретичні й одне практичне завдання;
- підготовку до підсумкового контролю знань за контрольними питаннями;
- підготовку до практичних занять (для студентів денної форми навчання).

II. За кожною з тем курсу «Економіка транспортних перевезень» студент повинен виконати наступні завдання.

Змістовий модуль I. Основні економічні категорії транспортних перевезень

Тема 1. Транспорт, його призначення, особливості перевезень різними видами транспорту

Теми рефератів

1. Транспорт, як галузь економіки країни.
2. Продукція транспорту.
3. Види транспортних перевезень.
4. Особливості надання транспортних послуг різними видами транспорту.

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Розкрийте зв'язок транспорту з іншими галузями економіки країни.
2. Поясніть особливості продукції транспортної галузі.
3. Наведіть класифікацію видів транспорту та надайте коротку їх характеристику.
4. Розкрийте особливості перевезень автомобільним транспортом.
5. Особливості здійснення перевезень залізничним транспортом.
6. Перевезення повітряним транспортом вантажів і пасажирів.
7. Водний транспорт: його стан та перспективи розвитку.

Література [1; 8; 10; 11]

Тема 2. Основні засоби підприємств транспорту (за видами)

Теми рефератів

1. Поняття і класифікація основних засобів (ОЗ).
2. Структура ОЗ та фактори, що на неї впливають.
3. Облік та оцінка ОЗ.
4. Види і показники зносу ОЗ.
5. Амортизація рухомого складу за видами транспорту.
6. Показники використання ОЗ.
7. Шляхи підвищення ефективності використання ОЗ підприємств транспорту за сучасних умов.

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Класифікація основних засобів транспортних підприємств.

2. Назвіть основні фактори, що впливають на структуру основних засобів підприємства транспорту.
3. Поясніть потребу у проведенні обліку основних засобів на підприємстві транспорту.
5. Наведіть приклади морального і фізичного зносу основних засобів підприємства транспорту.
6. Поясніть, які показники відносяться до показників використання основних засобів транспортного підприємства.
7. Наведіть методи нарахування амортизаційних відрахувань на транспортному підприємстві.
8. Назвіть основні шляхи підвищення ефективності використання основних засобів підприємства транспорту.

Задачі для практичних занять

1. Визначити середньорічну вартість основних виробничих засобів автотранспортного підприємства при прогнозованому обсязі доходів 100 000 грн та фондомісткості продукції 0,425.

2. Визначити середньорічну вартість основних засобів, якщо у звітному році на початок року їх:

- балансова вартість становила – 20 000 грн;
- вибуло за рік – на 9 000 грн;
- введено нових – на 17 000 грн.

3. Визначити коефіцієнт придатності та зносу, якщо:

- балансова вартість основних засобів на кінець року становила 54 000 грн;
- знос становив – 9 800 грн.

4. Визначити первісну вартість основних засобів транспортного підприємства, якщо:

- ціна їх придбання – 15 000 грн;
- витрати на транспортування становили 1 % від ціни;
- витрати на монтаж – 200 грн.

5. Визначити загальну суму амортизаційних відрахувань за рік, якщо:

- балансова вартість будинків та споруд на підприємстві становить – 400 000 грн;
- машин та механізмів – 85 000 грн;
- транспортних засобів – 45 000 грн.

6. Визначити коефіцієнт оновлення та вибуття основних засобів підприємства, якщо їх балансова вартість:

- на початок року становила – 50 000 грн;
- введено за рік – на 12 000 грн;
- вибуло за рік – на 8 000 грн.

7. Визначити зміну у відсотках рівня фондомісткості продукції підприємства у прогнозованому році порівняно зі звітним, якщо середньорічна вартість основних засобів у звітному році становить 63 000 грн, у прогнозному – 78 000 грн, а валовий дохід підприємства: у звітному році – 150 000 грн, у прогнозному – 180 000 грн.

Література [3; 4; 8; 10]

Тема 3. Оборотні засоби підприємств транспорту (за видами)

Теми рефератів

1. Поняття та матеріальний склад оборотних засобів підприємств транспорту.
2. Структура оборотних засобів та класифікація оборотних засобів підприємства.
3. Джерела формування оборотних засобів підприємств транспорту. Формування оборотних засобів підприємства транспорту. Нормовані та ненормовані оборотні засоби. Оборотність оборотних засобів, показники оборотності.
4. Шляхи прискорення обороту оборотних засобів у сучасних умовах роботи транспортних підприємств.

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Розкрийте сутність та матеріальний склад оборотних засобів підприємств транспорту.
2. Поясніть процес та джерела формування оборотних засобів підприємства транспорту.
3. Поясніть різницю між нормованими і ненормованими оборотними засобами.
4. Поясніть взаємозв'язок між прибутком підприємства транспорту та коефіцієнтом оборотності оборотних засобів.

Задачі для практичних занять

1. Визначити показники ефективності використання оборотних засобів підприємства, якщо середньорічна їх вартість – 50 300 грн, а річна сума доходів – 300 200 грн.
2. Визначити вартість вивільнених засобів, якщо вартість реалізованої продукції становить 50 000 грн, вартість оборотних засобів – 10 000 грн, а тривалість обороту скорочується на 12 днів.
3. Визначити, яка сума може бути додатково одержана транспортним підприємством у результаті скорочення тривалості одного обороту оборотних засобів на 5 днів, якщо середньорічна вартість оборотних засобів – 3 000 000 грн, валові доходи – 8 000 000 грн.
4. Визначити, на скільки скоротиться потреба в оборотних засобах транспортного підприємства, якщо їх число збільшиться на 2 обороти. Середньорічна вартість оборотних засобів становить 415 000 грн, а валові доходи від усіх видів діяльності – 4 750 000 грн.
5. Визначити показники ефективності використання оборотних засобів транспортного підприємства, якщо порівняно з планом доходи збільшилися на 8 %, а норматив оборотних засобів – на 2 %. Валові доходи за планом – 5 600 000 грн. Середньорічна вартість нормованих оборотних засобів за планом – 190 000 грн.

Література [3; 4; 8; 11]

Тема 4. Продуктивність праці на підприємствах транспорту (за видами)

Теми рефератів

1. Продуктивність праці, показники та методи її вимірювання (за видами транспорту). Види продуктивності праці.
2. Показники продуктивності праці при виконанні перевезень (за видами транспорту).
3. Методи планування продуктивності праці.
4. Резерви підвищення продуктивності праці на транспорті.

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Розкрийте сутність продуктивності праці та методів її вимірювання на підприємствах транспорту.
2. Назвіть показники продуктивності праці при виконанні вантажних перевезень транспортом.
3. Особливості визначення показників продуктивності праці при виконанні пасажирських перевезень.
4. Поясніть взаємозв'язок продуктивності праці та доходу на підприємстві.
5. Наведіть шляхи підвищення продуктивності праці на транспортних підприємствах.

Задачі для практичних занять

1. Визначити річну продуктивність праці одного працюючого і водія підприємства, якщо середньоспискова чисельність працюючих – 856 осіб, з них водіїв – 628 осіб; пасажиропробіг становить 260 484 тис. пас.-км.; валові доходи – 3 968 000 грн.

2. Визначити темп зростання продуктивності праці водіїв автотранспортного підприємства, якщо у звітному році сума доходів становила 205 000 грн, у прогнозованому році – 230 000 грн, а чисельність водіїв незмінна – 350 осіб.

3. Визначити темп приросту продуктивності праці працівників підприємства, якщо у звітному році сума доходів становила 205 000 грн, у прогнозованому –

230 000 грн, а чисельність працівників у звітному році – 350 осіб, у прогнозованому – 240 осіб.

Література [3; 4; 8]

Тема 5. Кадри транспортних підприємств. Особливості структури кадрів (за видами транспорту)

Теми рефератів

1. Кадри підприємства, їх склад і структура.
2. Класифікація персоналу транспортного підприємства (за видами транспорту).
3. Розрахунок чисельності працюючих за категоріями на транспортному підприємстві.
4. Фонд робочого часу та порядок визначення його на транспортному підприємстві (за видами транспорту).

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Кадри підприємств автомобільного і залізничного транспорту: склад і структура.
2. Наведіть класифікацію персоналу транспортного підприємства.
3. Наведіть методи розрахунку чисельності працівників за категоріями на транспортному підприємстві.
4. Особливості розрахунку чисельності працюючих за категоріями на транспортному підприємстві.

Задачі для практичних занять

1. Визначити річний фонд робочого часу ремонтного робітника автопідприємства, якщо календарна кількість днів – 365; вихідних – 52; святкових – 6; основної відпустки – 15; відсутність через хворобу – 4; у зв'язку з виконанням державних обов'язків – 2; кількість вихідних та святкових днів, що співпадають з відпусткою, – 4.

2. Визначити чисельність водіїв автотранспортного підприємства, якщо: середньоспискова кількість автомобілів становить 622; коефіцієнт випуску автомобілів на лінію – 0,73; час перебування автомобілів у наряді – 11,2 год; річний фонд робочого часу одного водія – 1835 год; кількість робочих днів – 204.

3. Визначити планову чисельність ремонтних робітників, якщо трудомісткість ЩО, ТО і ПР – 550 970 чол. год; перевиконання норм планується на 105 %. Річний фонд робочого часу одного ремонтного робітника становить 1879 год.

4. Визначити чисельність водіїв на плановий рік, якщо чисельність водіїв у звітному році – 899 чол.; доходи за звітний рік – 735 400 грн; планується одержати дохід – 779 500 грн; зростання продуктивності праці водіїв планується на 5 %.

Література[3; 4; 8; 11]

Тема 6. Оплата праці на підприємствах транспорту

Теми рефератів

1. Форми та системи оплати праці на підприємствах транспорту.
2. Тарифна система оплати праці водіїв.
3. Використання безтарифної системи оплати праці при наданні транспортних послуг (за видами транспорту).
4. Методи планування фонду оплати праці на підприємствах транспорту (за видами транспорту).
5. Сучасні форми оплати праці на підприємствах транспортної галузі.

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Види заробітної плати на підприємствах транспорту.
2. Схарактеризуйте форми і системи оплати праці на транспортних підприємствах.

3. Особливості тарифної системи оплати праці на підприємствах транспорту.
4. Назвіть особливості оплати праці водіїв на автомобільному транспорті.
5. На прикладі транспортного підприємства розрахуйте фонд заробітної плати на рік.
6. Обґрунтуйте доцільність використання відрядної та погодинної оплати праці водіїв автотранспортного підприємства.
7. Наведіть приклад використання безтарифної системи праці на підприємстві транспорту та розкрийте її сутність.

Література [3–7]

Тема 7. Собівартість транспортних послуг (за видами транспорту)

Теми рефератів

1. Поняття і види собівартості транспортних послуг (за видами транспорту). Показники собівартості послуг транспорту.
2. Класифікація витрат за економічними елементами.
3. Групування витрат, що формують собівартість перевезень.
4. Планування собівартості послуг транспорту. Класифікація витрат за статтями калькуляцій.
5. Кошторис транспортних послуг та собівартість одиниці транспортних послуг. Основні шляхи зниження собівартості перевезень (за видами транспорту).

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Розкрийте сутність собівартості транспортних послуг на автомобільному та залізничному транспорті.
2. Наведіть класифікацію витрат на пасажирські перевезення за економічними ознаками.
3. Назвіть, за якими ознаками групуються витрати собівартості перевезень.

4. Розкрийте класифікацію витрат за статтями калькуляції на залізничному транспорті.
5. На прикладі автотранспортного підприємства розробіть шляхи зниження собівартості перевезень.

Задачі для практичних занять

1. Визначити собівартість продукції, якщо вартість основних матеріалів становить 330 000 грн; заробітна плата виробничого персоналу – 25 200 грн; амортизаційні відрахування – 13 500 грн; інші витрати — 5 % від загальної суми витрат.

2. Визначити витрати за статтю «Технічне обслуговування і поточний ремонт» на АТП, в якому 150 автобусів міського типу «ЛАЗ» і 50 мікроавтобусів «Богдан», якщо середньорічний пробіг одного автобуса – 90 000 км, одного мікроавтобуса – 70 000 км; норми витрат на ТО і ПР автобуса – 300,0 грн/1 000 км, мікроавтобуса – 190,0 грн / 1 000 км.

3. Визначити собівартість 1 ткм і 1 км пробігу за статтю «Автомобільне паливо» за таких умов: в АТП – 185 автомобілів «Мерседес»; середньодобовий пробіг одного автомобіля – 187 км; коефіцієнт використання парку – 0,76; добова продуктивність одного автомобіля – 282 ткм; середньорічна надбавка до витрат палива на роботу в зимовий час – 4,2 %; внутрішньо гаражні витрати палива – 0,5 % від витрат палива на експлуатацію автомобіля.

4. За звітними даними собівартість перевезень становила 74 000 грн, питома вага основної заробітної плати водіїв у ній – 26 %, матеріальних витрат – 48 %. На плановий період передбачено досягти зростання продуктивності праці одного працюючого на 2 %; середньої заробітної плати – на 1 %, а зниження матеріальних витрат – на 4 %. Визначити, як зміняться собівартість послуги у плановому році.

5. Кількість витрат матеріалів у плановому році необхідно знизити на 20 %, а ціни на матеріали збільшити на 5 %. У звітному періоді витрати на дані матеріали становили 60 % від собівартості перевезень. Визначити зміни собівартості перевезень у плановому році.

6. У плановому періоді за рахунок організаційно-технічних заходів намічено підвищити продуктивність праці на 5 % порівняно зі звітним, а середню заробітну плату – на 1,5 %. Питома вага заробітної плати у собівартості продукції становить 23 %. Визначити зміни собівартості продукції.

Література [3–5; 7; 9]

Змістовий модуль II. Показники ефективності транспортних перевезень

Тема 8. Дохід, прибуток, рентабельність підприємств транспорту (за видами)

Теми рефератів

1. Дохід підприємств транспорту. Види доходів.
2. Джерела формування доходів.
3. Поняття і види прибутку транспортного підприємства.
4. Розподіл прибутку транспортного підприємства.
5. Основні шляхи підвищення прибутку підприємства.
6. Рентабельність – узагальнюючий показник ефективності діяльності підприємства транспорту. Види рентабельності.

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Схарактеризуйте джерела формування доходів автотранспортного підприємства.
2. Розкрийте сутність та види прибутку транспортного підприємства.
3. Назвіть основні шляхи підвищення прибутковості транспортних перевезень.
4. Розрахуйте рентабельність вантажних перевезень на прикладі автотранспортного підприємства.
5. Назвіть фактори та їх вплив на рентабельність перевезень залізничним транспортом.

Задачі для практичних занять

1. Визначити дохід підприємства за рік від автобусних перевезень за таких умов:

- перевезення у місті: обсяг перевезень – 5 000 000 грн; тарифна плата за один проїзд 3 грн;

- приміські перевезення: обсяг перевезень – 190 000 грн; тарифна плата за один проїзд 15 грн.

2. Реалізовано 200 000 од послуг. Собівартість одиниці транспортної послуги 3 грн; тариф на одиницю перевезень – 5 грн. Визначити прибуток і рівень рентабельності транспортної послуги.

3. У звітному періоді дохід від реалізації транспортних послуг підприємства становив 12 млн грн, змінні витрати – 8 млн грн, а умовно-постійні витрати – 2 млн грн. Визначити, на скільки відсотків зміниться прибуток при зміні виручки за рахунок реалізації послуг на 1 %, сукупних витрат – на 1 %, а умовно-постійних витрат – на 2 %.

4. Визначити балансовий прибуток і показник загальної рентабельності за таких умов: обсяг реалізації транспортних послуг – 490 000 грн; повна собівартість реалізованих послуг – 350 000 грн; прибуток від реалізації інших послуг – 100 000 грн; інші позареалізаційні доходи – 1 250 000 грн; позареалізаційні збитки – 5 550 000 грн; середньорічна вартість основних засобів – 880 000 грн; середньорічна вартість нормованих оборотних засобів – 180 000 грн.

5. Встановити величину прибутку підприємства за таких умов: одержаний прибуток від реалізації транспортних послуг становить 220 000 грн; продано основних засобів, що не були задіяні у виробництві, на суму 20 000 грн; сплачено штрафів іншим підприємствам за порушення термінів поставок продукції у сумі 4 600 000 грн; сплачено податок за податкової ставкою 30 %; сплачено проценти за банківський кредит у сумі 5 800 000 грн.

Література [3–5; 7; 10]

Тема 9. Ціноутворення на транспортні послуги (за видами транспорту)

Теми рефератів

1. Ціноутворення на транспортні послуги за ринкових умов.
2. Економічна сутність, функції тарифів на перевезення. Види тарифів.
3. Сучасні методи формування тарифів на транспортні послуги.
4. Особливості формування тарифів на різні види транспортних послуг (за видами транспорту).

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Розкрийте сутність ціноутворення на транспортні послуги.
2. Назвіть види тарифів та їх функції.
3. Схарактеризуйте сучасні методи формування тарифів на транспортні послуги.
4. На прикладі транспортного підприємства розрахуйте тариф на пасажирські чи вантажні перевезення.

Задачі для практичних занять

1. Підприємство витратило на матеріальні ресурси у розрахунку на одиницю транспортної послуги в сумі 480 грн, у тому числі ПДВ – 80 грн (20 % від їх ціни без ПДВ). Витрати на виробництво за економічними елементами на одиницю продукції складають: матеріальні витрати – 400 грн (без ПДВ); витрати на оплату праці – 163 грн; відрахування на соціальні заходи – 87 грн; амортизація основних засобів – 3 грн; інші витрати – 39 грн; усього повна собівартість 721 грн; рівень рентабельності заданий у розмірі 25 %. Встановити тариф на транспортну послугу з урахуванням ПДВ.

2. Підприємству для забезпечення самофінансування у поточному місяці необхідно отримати прибуток на рівні 40 000 грн. Встановлено, що досягти такого прибутку можливо при забезпеченні обсягу транспортних послуг не меншим за 12 тис. ткм на місяць. Визначити тариф, закладений у розрахунку,

якщо постійні витрати на даний обсяг послуг дорівнюють 2 500 000 грн, а сума змінних витрат – 24 000 грн.

Література [2–6; 9; 11]

Тема 10. Фінанси підприємств транспорту (за видами транспорту)

Теми рефератів

1. Сутність і завдання фінансової діяльності транспортного підприємства (за видами транспорту).
2. Форми фінансової діяльності, внутрішнє і зовнішнє фінансування.
3. Акції, облігації як форма фінансування.
4. Кредит як важлива форма фінансування.
5. Оренда, лізинг – форми довгострокового кредитування.
6. Оцінка фінансового стану підприємства транспорту.
7. Показники ліквідності, платоспроможності, прибутковості, ефективності використання активів.

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Назвіть завдання фінансової діяльності транспортних підприємств.
2. Схарактеризуйте форми фінансової діяльності підприємств транспорту.
3. На прикладі транспортного підприємства визначить внутрішні та зовнішні джерела фінансування.
4. Кредитування як важлива форма фінансування транспортного підприємства.
5. Використання оренди і лізингу як форми довгострокового кредитування.

Задачі для практичних занять

1. Визначте і проаналізуйте рівень прибутковості підприємства, якщо загальний обсяг інвестицій становив 3 600 000 грн; прибуток від реалізації – 850 000 грн; позареалізаційний прибуток – 240 000 грн. Сума податків становила 320 000 грн. Відсоток за державними облігаціями – 11 %, а

відсоткова ставка за довгостроковими кредитами – 16 %; середньогалузевий рівень прибутковості становив 20,4 %. Сума активів підприємства за балансовим звітом становить 4 500 000 грн.

2. Акціонерне підприємство прийняло рішення про випуск акцій на суму 1 000 000 грн в обсязі 20 000 акцій. Встановлений розмір дивідендів на акції 10 %. Рівень позичкового відсотку 12 %. Обчислити ринковий курс акцій і суму виплачених акціонерам дивідендів.

3. Номінальна вартість акцій 100 грн, рівень позичкового відсотку 10 %. На кожну просту акцію акціонери отримують 22 грн дивідендів. Визначити, на скільки відсотків ринкова вартість акцій відрізняється від номінальної.

4. Підприємство реалізувало серед своїх працівників облігації номінальною вартістю 100 грн. Термін облігацій має наступити через 6 років. Кожному власнику гарантований річний дохід від облігації у сумі 8 % її номінальної вартості. Ставка дисконту 6 %. Встановити ринковий курс реалізованих облігацій.

5. Проаналізуйте рівень прибутковості підприємства, якщо загальний обсяг інвестицій у підприємство становив 1 200 000 грн; сума одержаного за рік прибутку 320 000 грн, у тому числі нараховано податку в сумі 90 000 грн. Сума активів підприємства – 1 650 000 грн. Відсоток за державними облігаціями – 10 %, а відсоткова ставка за довгостроковими кредитами – 20 %.

Література [3–7; 9]

Тема 11. Якість транспортних послуг та економічна ефективність її підвищення (за видами транспорту)

Теми рефератів

1. Якість послуг транспорту та необхідність її підвищення.
2. Показники якості послуг транспорту.
3. Методи оцінювання якості транспортних послуг.

4 Економічна ефективність підвищення якості транспортних послуг (за видами транспорту).

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Розкрийте сутність якості транспортних послуг та необхідності її підвищення.
2. Назвіть показники якості транспортних послуг.
3. Охарактеризуйте методи оцінки якості транспортних послуг.
4. Назвіть шляхи підвищення якості транспортних послуг.

Література [2–6; 9]

Тестові завдання до теми

Оберіть правильну відповідь (одну)

1. Вкажіть, у чому полягає сутність активного підходу до менеджменту якості:
 - а) контроль за показниками якості лише у результатах роботи операційної системи транспортного підприємства;
 - б) контроль за показниками якості лише у «вхідних» ресурсах операційної системи транспортного підприємства;
 - в) систематичний, розгорнутий менеджмент якості під час проектування та функціонування операційної системи транспортного підприємства;
 - г) періодичний менеджмент якості під час функціонування операційної системи транспортного підприємства.
2. Поняттю якості відповідає визначення:
 - а) сукупність ознак продукту або послуги, які визначають їх позитивні характеристики;
 - б) сукупність ознак і характеристик продукту або послуги, що відображають їх конкурентну перевагу;
 - в) сукупність ознак і характеристик продукту або послуги, що мають здатність задовольняти наявні або очікувані потреби;

г) сукупність ознак продукту або послуги, які визначають їх негативні характеристики.

3. Якість продукції за сучасних умов формується під впливом таких факторів:

- а) сприйнятливості до використання досягнень науково-технічного прогресу;
- б) вивчення вимог споживачів;
- в) інтенсивного використання творчих можливостей працівників;
- г) під впливом усіх перелічених факторів.

4. Вкажіть, до якої групи показників якості належить безвідмовність та ремонтпридатність:

- а) надійність;
- б) технологічність;
- в) призначення;
- г) безпека.

5. До методів оцінювання якості належать:

- а) експериментальні, органолептичні, соціологічні, експертних оцінок;
- б) експериментальні, органолептичні, експертних оцінок;
- в) експериментальні, органолептичні, соціологічні;
- г) експериментальні, органолептичні, соціологічні, експертних оцінок, техніко-економічних розрахунків, економіко-математичний, балансовий.

6. Вкажіть, який пункт не стосується положень концепції У. Е. Демінга:

- а) ліквідуйте залежність від масового контролю, вимагайте замість цього статистичні докази якості;
- б) позбавтесь численних покажчиків, плакатів та гасел для співробітників, які вимагають нового рівня продуктивності без вказівки методів;

- в) розповсюдьте цю концепцію на постачальників і дистриб'юторів;
- г) усуньте усі бар'єри, які стоять між працівником і його правом пишатися своєю майстерністю.

7. Вкажіть, яка теза вважається основоположною за вченням Д. Джурана:

- а) розробка товару або послуги, які будуть відповідати бажанню споживача. Слід зробити їх зручними та легкими у виробництві;
- б) обов'язок керівництва - постійно вдосконалювати якість;
- в) створення робочих груп і використання колективного мислення для вирішення проблем та створення атмосфери співробітництва в організації;
- г) встановлення сучасних методів підготовки та навчання.

8. Концепцію нульових дефектів запровадив:

- а) Д. Джуран;
- б) П. Кросбі;
- в) У. Е. Демінг;
- г) К. Ісікава.

9. Вкажіть, хто розробив причинно-наслідкові діаграми та сформував групи якості:

- а) Д. Джуран;
- б) П. Кросбі;
- в) У. Е. Демінг;
- г) К. Ісікава.

10. Підхід загального менеджменту якості застосовується у такій послідовності:

- а) з'ясування бажань покупця; проектування «правильної» операційної системи; моніторинг її результатів; поширення концепції на партнерів;

- б) з'ясування бажань покупця; розробка товару, адекватного його бажанням; проектування «правильної» операційної системи; моніторинг її результатів;
- в) з'ясування бажань покупця; розробка товару, адекватного його бажанням; проектування «правильної» операційної системи; моніторинг результатів її функціонування; поширення концепції на партнерів;
- г) з'ясування бажань покупця; розробка товару, адекватного його бажанням; моніторинг результатів; коригування параметрів операційної системи.

Література [2–6; 9]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Варіант контрольної роботи студент вибирає за першою літерою свого прізвища (див. таблицю)

Перша літера прізвища студента	Номер варіанта контрольної роботи
А, Б, В	1
Г, Д, Е, Є	2
Ж, З, І	3
Й, К, Л	4
М, Н, О	5
П, Р, С	6
Т, У, Ф	7
Х, Ц, Ч	8
Ш, Щ	9
Ю, Я	10

Виконання контрольної роботи є складовою навчального процесу й активною формою самостійної роботи студентів.

Мета контрольної роботи – поглибити та систематизувати здобуті у процесі вивчення курсу теоретичні знання, сформувати вміння самостійно працювати з навчальною, спеціалізованою літературою, законодавчими актами

та статистичними матеріалами і застосовувати теоретичні знання і набуті навички на практиці.

Контрольна робота повинна мати обсяг не менше 15-ти сторінок тексту (комп'ютерний набір – 14 кегль, 1,5 інтервал, шрифт Times New Roman). Усі сторінки, крім титульної, мають бути пронумеровані. Обов'язковою умовою написання роботи є зміст, що містить питання завдання із зазначенням сторінок, вступ та висновки, які повинні відображати власне ставлення студента до матеріалу, який вивчається, безпосередньо відповідати на питання без розриву сторінки та із зазначенням посилань на літературні джерела, а також список використаної літератури, який має містити не менше 10 джерел.

ВАРІАНТИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1

1. Поняття і класифікація основних засобів підприємства.
2. Структура основних засобів та фактори, що на неї впливають.
3. Облік і оцінка основних засобів.
4. Види і показники зносу основних засобів.

Задача. Визначити економічну ефективність капітальних вкладень у будівництво нового підприємства при таких даних: кошторисна вартість будівництва – 4,1 млн грн, витрати на оборотні засоби – 1,6 млн грн, експлуатаційні витрати – 6,8 млн грн за рік, валовий прибуток підприємства – 8 млн грн.

Варіант 2

1. Показники використання основних засобів.
2. Показники руху основних засобів підприємства.
3. Амортизація основних засобів.
4. Шляхи підвищення ефективності використання основних засобів підприємств у сучасних умовах.

Задача. Визначити суму доходів, яка може бути додатково одержана підприємством у результаті скорочення тривалості одного обороту оборотних засобів на 5 днів, коли: середньорічна вартість оборотних засобів – 250 тис. грн, валові доходи від усіх видів діяльності – 5600 тис. грн.

Варіант 3

1. Поняття та матеріальний склад оборотних засобів підприємства.
2. Структура оборотних засобів підприємства.
3. Джерела формування оборотних засобів підприємства.
4. Нормування оборотних засобів підприємства.

Задача. Визначити коефіцієнти оновлення та вибуття основних виробничих засобів підприємства, якщо балансова вартість основних виробничих засобів на початок року – 5000 тис. грн, на кінець – 5340 тис. грн, надійшло за рік 950 тис. грн, вибуло за рік 570 тис. грн.

Варіант 4

1. Нормування оборотних засобів підприємств.
2. Оборотність оборотних засобів, показники оборотності.
3. Вплив оборотності оборотних засобів на кінцеві результати роботи підприємства.
4. Значення та шляхи прискорення оборотності оборотних засобів у сучасних умовах.

Задача. Визначити середньорічну вартість основних виробничих засобів підприємства, якщо їх вартість на початок року була 1600 тис. грн, у березні одержали виробничих засобів на 11 тис. грн, у вересні надійшло ще на 25 тис. грн, а у листопаді вибуло на суму 15 тис. грн.

Варіант 5

1. Кадри підприємств транспорту, їх склад і структура.
2. Класифікація персоналу підприємств транспорту.
3. Розрахунок чисельності працюючих на підприємстві.

4. Фактори, що впливають на зміну професійно-кваліфікаційного складу працівників підприємства.

Задача. Визначити показники ефективності використання оборотних засобів підприємства, якщо порівняно до плану доходи підвищились на 8 %, а норматив оборотних засобів – на 2 %. Валові доходи за планом – 5600 тис. грн. Середньорічна вартість нормованих оборотних засобів по плану –190 тис. грн.

Варіант 6

1. Продуктивність праці, показники та методи її вимірювання.
2. Планування продуктивності праці на транспортному підприємстві.
3. Баланс робочого часу одного середньоспискового працівника.
4. Шляхи підвищення продуктивності праці на підприємствах транспорту.

Задача. Визначити за середньорічною первинною вартістю основних виробничих засобів підприємства залишкову їх вартість, якщо середньорічна вартість засобів дорівнює 1630 тис. грн, а знос становить 487 тис. грн.

Варіант 7

1. Поняття та види заробітної плати.
2. Тарифна система як основа організації оплати праці.
3. Форми та системи оплати праці на транспортному підприємстві.
4. Розподіл заробітку в умовах колективної оплати праці.

Задача. Визначити первинну та залишкову вартості основних виробничих засобів підприємства, якщо ціна обладнання 250 тис. грн, транспортні витрати 7 тис. грн, вартість монтажу – 1,8 тис. грн, вартість зносу обладнання 22 тис. грн.

Варіант 8

1. Використання безтарифної системи оплати праці на підприємствах транспорту.
2. Сучасні форми оплати праці на підприємствах транспорту.
3. Планування оплати праці на підприємстві.
4. Переваги та недоліки тарифної системи оплати праці на підприємствах.

Задача. Визначити показники ефективності використання оборотних засобів підприємства, якщо середньорічна вартість нормованих оборотних

засобів – 167 тис. грн, а річна сума доходів від усіх видів діяльності підприємства – 3700 тис. грн.

Варіант 9

1. Поняття та види собівартості перевезень.
2. Показники собівартості вантажних та пасажирських перевезень.
3. Групування витрат, що формують собівартість перевезень.
4. Класифікація витрат за економічними елементами.

Задача. Визначити ступінь оновлення, вибуття та придатності у відсотках, якщо первинна вартість основних засобів на початок року – 2845 тис. грн, на кінець – 3465 тис. грн, надійшло за рік – 654 тис. грн, вибуло – 487 тис. грн, знос основних виробничих засобів становить 834 тис. грн.

Варіант 10

1. Класифікація витрат на перевезення за статтями калькуляції.
2. Джерела та шляхи зниження собівартості транспортних послуг.
3. Кошторис витрат і калькуляція собівартості транспортних послуг.
4. Шляхи підвищення прибутковості підприємств транспорту.

Задача. Визначити середньорічну вартість основних засобів підприємства транспорту, якщо обсяг доходів становить 7350 тис. грн, а фондомісткість послуги — 0,496.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Транспорт, як галузь економіки країни.
2. Продукція транспортних підприємств.
3. Види транспортних перевезень.
4. Особливості надання транспортних послуг різними видами транспорту.
5. Поняття і класифікація основних засобів підприємств транспорту.
6. Структура основних засобів та фактори, що на неї впливають.

7. Облік та оцінка основних засобів підприємств транспорту.
8. Види і показники зносу основних засобів.
9. Амортизація рухомого складу за видами транспорту.
10. Показники використання основних засобів.
11. Шляхи підвищення ефективності використання основних засобів підприємств транспорту за сучасних умов.
12. Поняття та матеріальний склад оборотних засобів підприємств транспорту.
13. Структура оборотних засобів. Класифікація оборотних засобів підприємства.
14. Джерела формування оборотних засобів підприємств транспорту.
15. Формування оборотних засобів підприємства транспорту.
16. Нормовані та ненормовані оборотні засоби.
17. Оборотність оборотних засобів, показники оборотності.
18. Шляхи прискорення обороту оборотних засобів у сучасних умовах роботи транспортних підприємств.
19. Продуктивність праці, показники та методи її вимірювання (за видами транспорту). Види продуктивності праці.
20. Показники продуктивності праці при виконанні перевезень (за видами транспорту).
21. Резерви підвищення продуктивності праці.
22. Кадри підприємств транспорту, їх склад і структура.
23. Класифікація персоналу транспортного підприємства (за видами транспорту).
24. Розрахунок чисельності працюючих за категоріями на транспортному підприємстві.
25. Фонд робочого часу та порядок визначення його на транспортному підприємстві (за видами транспорту).
26. Поняття та види заробітної плати на підприємствах транспорту (за видами транспорту).
27. Форми та системи оплати праці на транспорті.
28. Тарифна система оплати праці на транспорті.

29. Відрядна оплата праці вантажних перевезень.
30. Погодинна оплата праці пасажирських перевезень.
31. Особливості оплати праці на автомобільному транспорті.
32. Використання безтарифної системи оплати праці при наданні транспортних послуг (за видами транспорту).
33. Планування фонду оплати праці на підприємствах транспорту (за видами транспорту).
34. Сучасні форми оплати праці на підприємствах транспортної галузі.
35. Поняття і види собівартості транспортних послуг (за видами транспорту).
36. Собівартість перевезень транспортом різних видів.
37. Класифікація витрат на пасажирські перевезення за економічними ознаками.
38. Групування витрат, що формують собівартість перевезень.
39. Планування собівартості послуг транспорту.
40. Класифікація витрат за статтями калькуляції.
41. Кошторис транспортних послуг та собівартість одиниці транспортних послуг.
42. Основні шляхи зниження собівартості перевезень (за видами транспорту).
43. Дохід підприємств транспорту. Види доходів. Джерела формування доходів.
44. Поняття і види прибутку транспортного підприємства.
45. Розподіл прибутку транспортного підприємства.
46. Основні шляхи підвищення прибутковості транспортних перевезень.
47. Рентабельність – узагальнюючий показник ефективності діяльності підприємств транспорту.
48. Види рентабельності.
49. Ціноутворення на транспортні послуги.
50. Економічна сутність, функції тарифів на перевезення. Види тарифів.
51. Сучасні методи формування тарифів на транспортні послуги.
52. Особливості формування тарифів на різні види транспортних послуг (за видами транспорту).

53. Сутність і завдання фінансової діяльності транспортного підприємства (за видами транспорту).
54. Форми фінансової діяльності підприємств транспорту.
55. Внутрішні та зовнішні джерела фінансування транспортних підприємств.
56. Кредит як важлива форма фінансування.
57. Акції, облігації як форма фінансування.
58. Оренда, лізинг – форми довгострокового кредитування.
59. Оцінка фінансового стану підприємства транспорту.
60. Показники ліквідності транспортного підприємства.
61. Показники платоспроможності транспортного підприємства.
62. Показники прибутковості транспортного підприємства.
63. Показники ефективності використання активів транспортного підприємства.
64. Якість послуг транспорту та необхідність її підвищення.
65. Показники якості послуг автомобільного транспорту.
66. Методи оцінювання якості транспортних послуг залізничного транспорту.
67. Економічна ефективність підвищення якості транспортних послуг (за видами транспорту).
68. Методи вимірювання продуктивності праці при виконанні пасажирських перевезень.
69. Особливості визначення продуктивності праці при виконанні вантажних перевезень.
70. Оплата праці водіїв при виконанні пасажирських перевезень.
71. Оплата праці водіїв при наданні послуг з вантажних перевезень.
72. Оплата праці ремонтних робітників, службовців, спеціалістів підприємств транспорту.
73. Особливості структури кошторису пасажирських перевезень.
74. Структура кошторису вантажних перевезень.
75. Планування продуктивності праці при здійсненні перевезень автомобільним транспортом.
76. Показники якості перевезень залізничним транспортом.

77. Особливості розрахунку собівартості перевезень морським транспортом.
78. Собівартість перевезень повітряним транспортом.
79. Формування тарифів на морські перевезення.
80. Складові тарифів на повітряні перевезення.
81. Сучасні форми оплати праці працівників морського транспорту.
82. Амортизація рухомого складу залізничного транспорту.
83. Визначення фонду робочого часу виробничого персоналу на залізничному транспорті.
84. Особливості формування персоналу на повітряному транспорті.
85. Види і показники зносу основних засобів морського транспорту.
86. Джерела формування доходів підприємств залізничного транспорту.
87. Виробнича і повна собівартість транспортних послуг (за видами транспорту).
88. Методи вимірювання продуктивності праці (за видами транспорту).
89. Шляхи підвищення рентабельності перевезень залізничним транспортом.
90. Шляхи підвищення рентабельності перевезень автомобільним транспортом.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Закон України «Про транспорт» № 232/94-вр від 17.11.2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua
2. Наказ Міністерства транспорту та зв'язку України «Про затвердження Збірника тарифів на перевезення вантажів залізничним транспортом у межах України та пов'язані з ними послуги та коефіцієнтів, що застосовуються до Збірника тарифів на перевезення вантажів залізничним транспортом у межах України та пов'язані з ними послуги» від 26.03.2014 № 317 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua
3. Величко В. В. Економіка підприємства: навч. посіб. / В. В. Величко –Х.: ХНАМГ, 2014. – 169 с.
4. Воркут А. И. Грузовые автомобильные перевозки / Т. А. Воркут. – 2-е изд., перераб. и доп. – К.: НТУ, 2014.-447 с.
5. Горфинкель В. Я., Купряков Е. Н. Экономика предприятия. – М.: Банки и биржи, ИО «ЮНИТИ», 2015. – 365 с.
6. Економічний словник-довідник / за ред. С. В. Мочерного. – К.:Феміна, 2015. – 368 с.
7. Економіка транспорту / за ред. В. Г. Коби. – К.: Курс, 2012. – 252 с.

Додаткова

8. Єдина транспортна система: навч. посіб. / Ю. В. Соболев, В. Л. Дикань, О. Г. Дейнека, І. М. Писаревський, Л. О. Познякова. – Х.: Олант, 2012. – 228 с.
9. Економіка підприємства / за ред. С. Ф. Покропивного. – К.: КНЕУ, 2010.
10. Яцківський Л. Ю., Зеркалов Д. В. Загальний курс транспорту: навч. посіб.: кн. 1. – К.: Арістей, 2013. – 544 с.

11. Яцківський Л. Ю., Зеркалов Д. В. Загальний курс транспорту: навч. посіб.: кн. 2. – К.: Арістей, 2013. – 504 с.

12. Дмитриченко М. Ф., Яцківський Л. Ю., Ширяєва С. В., Докуніхін В. В. Основи теорії транспортних процесів і систем: навч. посіб. для ВНЗ. – К.: ВД «Слово», 2016. – 336 с.

13. Лившиц В. Н. Системный анализ экономических процессов на транспорте. – М.: Транспорт, 2012.

14. Трихунков М. Ф. Транспортное производство в условиях рынка: качество и эффективность: монография. – М.: Транспорт, 2010.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни.....	5
Зміст самостійної роботи з дисципліни.....	6
Вказівки до виконання контрольної роботи.....	23
Варіанти контрольних робіт.....	24
Питання для самоконтролю.....	28
Список літератури.....	33